



VÕHMA Linnaleht

Nr. 178

Aprill 2013

Naistepäev pildis

9. märtsil olid kultuurikeskusesse kutsutud mehed koos abikaasade, sõbrannade ja ämmadega, et naistepäeva seltskonnaõhtul jalga keerutada ja osa saada mõnust õhtupoolikust.

Peoõhtu tantsuvahe- aegadel pakkus peolistele kultuurielamusi rahvusvaheliselt tuntud Lustlinna balletiteatri esitrupp (äsja naasnud Euroopa turneelt Pariis–London–Viin) ning Metsatuka rahvamaja varieteetrupp "Sädetallad", kes olid meie laval esmakordselt ja arvatavasti sellisel kujul ka viimast korda. ☺ Milline koreograafia, milline menu, millised artistid!?



Metsatuka rahvamaja varieteetrupp Sädetallad. Fotod Maaja Vaaks.



Konferansjee.



Lustlinna balletiteatri esitrupi artistid.



Teeme ära!

Võhma linnavalitsus korraldab kampaania „Teeme ära“ raames

LINNA HEAKORRATALGUD

4. mail kell 10–14.

Kell 9.45 koguneme Võhma linnavalitsuse juures.

Võimalusel kaasa võtta reha, kirves või võsalõikaja.

Info talgujuht
Aare Järvik 528 6574.



5. mail
kell 17.00

Võhma kultuurikeskuses

Maarika laulusõprade kontsert

„Koos kevadega“

Kontsert tasuta



29. mail kl 19.00

Võhma Kultuurikeskuses
J. Patrick

„Opal otsib meest“

Võhma näitering Rassijad
ootab teid lustakat kevadohtut veetma.

Pilet 3 eurot



2. juunil kell 12.00
Võhma linnaplatsil
**PILISTVERE KIHELKONNA
LASTE KIHELKONNAPÄEV
„TALENDID SÄRAMA“**

Esinevad nelja omavalitsuse
lapsed Playback-show'l
suurel laval.



Kavas töötaad nobedatele näppudele
ja muud huvitavat.
Veedame koos vahva päeva!

Võhma IV lillepäev



VAS Kanarbik korraldab 02. juunil Võhma kultuurikeskuses lillepäeva, eesmärgiga propageerida püsililled kasvatamist ning tutvustada Eestis kasvatamiseks sobivaid uusi püsililled liike ja -sorte. Selle päeva raames toimub II hernehirmutiste konkurss, kuhu ootame hulgaliselt erinevaid ja huvitavaid hirmutisi.

Hernehirmutiste konkursi reglement

Võhma aiandusselts korraldab hernehirmutiste konkursi, kuhu võivad töid esitada kõik Võhma piirkonna elanikud. Konkursi töid esitatakse Võhma lillepäeva hernehirmutiste näitusel, mis toimub 02. juunil Võhma kultuurikeskuses. Konkursis kuulutatakse välja Võhma linnalehes.

Hernehirmutiste konkursi eesmärgiks on kaasata Võhma piirkonna inimesi ürituste korraldamisse ning propageerida aiandust.

Konkursi tingimused

- Hernehirmutiste valmistamisel võivad osaleda kõik huvilised, kas üksi või mitmekesi.
- Osalejad võivad konkursile esitada piiramatut arvu töid.
- Hernehirmutis peab olema valmistatud taaskasutatavatest esemetest.
- Hernehirmutis peab olema teisaldatav aeda või põllule, ilmastikukindl ja hooldusvaba vähemalt ühe suve.

Konkursitööde esitamine

- Konkursil osalejad seavad hernehirmutised üles Võhma kultuurikeskuse ette 02. juunil kella 10.00-ks, andes eelnevalt hernehirmutisele nime, mis peab olema nähtaval kohal.
- Koos tööga tuleb esitada kinnine ümbrik VAS Kanarbiku juhatusesele hilisemaks autorluse tuvastamiseks.
- Konkursile esitatud tööd on võimalik müüa lillepäeva lõpus toimuval oksjonil, raha jääb töö autorile.

Hindamine ja autasustamine

- Töid hindavad pealtvaatajad.
- Tööde autorid avaldatakse pärast hindamist.
- Võidutöö kuulutatakse välja 02. juunil kell 15.00.

Esitada kinnises ümbrikus autorluse tuvastamiseks

Hernehirmutise nimi (töö märgusõna):

Autorid:
Nimi

Aadress

Telefon

Juhendaja

VAS Kanarbik juhatus



VAKTSIINIBUSS

Viljandi Maavalitsus, Vabaduse plats 2

10. mail kell 13–18

Puukentsefaliidi vaktsiin (TicoVac) – 29 €
A-hepatiidi vaktsiin (Havrix 1440) – 25 €
A-hepatiidi vaktsiin (Havrix 720) – 18 €
B-hepatiidi vaktsiin (Engerix B) – 20 €
A+B kompleksvaktsiin (Twinrix) – 29 €
HPV vaktsiin (Cervarix) – 58 €
Difteeria-teetanus vaktsiin (Imovax) – 3 €

Lisainfo: telefon 525 9044
info@terviseagentuur.ee
Vaktsiinibussis saab tasuda sularahas ja kaardiga.
www.terviseagentuur.ee

Tegevusloa nr L02693

Noorkotkaste tegemistest

Vabariigi aastapäev oli sel aastal teistsugune kui varasematel aastatel. Noorkotkaks vastu võtta polnud kedagi, seetõttu Pilistverre minek jäi ära. Veetsime 23. veebruari õhtu hoopis Võhma linnasau-nas, mis oli äsja saanud uue kuue. Kurmo Piirsalu rääkis vabariigi sünnist, arutasime tulevikuplaane ja käisime saunas.

29.–31.märtsini toimus meie rühmalaager kultuuri-keskuse ruumides. Seekord oli tegevus mitmekülgsem kui tavaliselt. Traditsioonilistele tegevustele (nagu kabevõistlus ja riviõpe) al-

ternatiivina õppisime seekord tundma rahasid, mida on kasutatud Eesti Vabariigis algusaastatest alates. Tegime ka puutööd – kõik osalised meisterdasid vineerisaage kasutades endale vineerist lille, millel ei puudunud ka vars ja leht. Käisime ka Pilistveres Hermani juures, kes rääkis meile suurest reedest ja lihavõttepühadest. Pühapäeval näitasime lastele, kuidas teha auku jaanalinnunumunasse, kuidas sisu kätte saada ning valmistasime ka omletti. Ei puudunud ka pannkoogid. Tahame tänada kultuurikeskuse head perenaist Riinat,

sügav kummardus linnavalitsuse ees, kes on olnud meie toetaja juba aastaid, suured tänud Võhma Gümnaasiumile ja puutööõpetajale Toomasele isiklikult. Ilma teieta oleks meil raske oma tööd hästi teha.

Maikuuks on eelarves planeeritud 2-päevane jalgsimatk, marsruut pole veel paigas. Juunikuus on oodata külla Läti noori Kuramaa piirkonnast – sealt, kus käisime eelmisel suvel oma rühma noorte kotkastega. Enne või peale linnapäevi on plaanis läbi viia 5-päevane laager ühel militaarse tähtsusega saarel. Tegime

ka motivatsioonikirja Kait-seliidu Peastaapi, taotlesime kohti sõjaväelaagrisse Leedus. Nüüd on kohad meil olemas, loodame, et on ka osalejaid. Kahjuks on mitmed meie Võhma rühma noored kotkad saanud vahepeal täisealisteks või astunud poiste ridadest mees-te ridadesse, aga me ei jäta sidet nendega, tihti saavad nad olla meile abiks ürituste korraldamisel. Organi-satsioon on ju ühine. Suur tänu Teile, Martin, Romet, Andris.

Maire Juus
Kodutütarde rühmavanem

Mis saab lapsest, kes saab lapse?

Noore inimese elu saab neoses lapse saamisega paratamatult pea peale pööratud: paljudel noortel tuleb lapse saamisel kool pooleli jätta, sest kõigeks ei jätku aega, raha ja energiat. Ilma hariduseta pole aga noorel suuri väljavaateid, et võimaldada endale ja oma lapsele loodetud tulevikku.

Noore ema ölekõrreks, otsides väljapääsu keerulisest olukorrast, on toetav perekond või kaasa. Tugisüsteemi olemasolul on paljud noored suutnud lapse kõrvalt minna tagasi kooli ning saanud hariduse, mis pakub enese-teostust emale ja paremaid väljavaateid tema perele. Kuid paljudel noortel emadel puudub pere tugi ning nende aitamiseks lõi MTÜ SEB Heategevusfond sel kevadel spetsiaalse stipendiumiprojekti.

„Noore ema stipendiumi idee tekkis asendus- ja turvakodude lastele abi pakkudes, kellele oleme juba kolm aastat õppestipendiume jaganud. Kogesime, et keeruline on neil noortel, kes saavad lapsevanemaks teismelise eas ja kel on lapse sünniga seonduvalt õpingud pooleli jäänud. Noore ema stipendiumiga astume sammukese edasi ennetustegevuses, et toetada neid noori, kes soovivad ühendada lapsekasvatamist õpingutega, aga toetav tugiring pigem puudub,“ ütles SEB heategevusfondi projektijuht Kati Käpp.

Noorte emade toetamisega tegelev MTÜ Caritas juhatus liige Heidi Rätsep ütleb, et noored emad nimetavad ise kõige suuremaks mureks majanduslikke ras-kusi. „Sageli on noorel emal jäänud lõpetamata põhikool või gümnaasium. Noort ema tuleb toetada emadusega kohanemisel ja beebi eest hoolitsemisel. Õpingute jätkamise puhul on keeruliseks

ülesandeks õpingute ja lapsehoiu ühendamine, sest last ju kooli kaasa võtta ei saa. Väikese lapse emana haridusteed jätkates on raske ka õpingute kõrvalt töötamine. Küsimus on, kuhu ta paneb oma lasteaiakohta mitteomava 1,5-aastase pisikese lapse ajaks, kui ta ise töö on? Seetõttu on väga oluline, et noor ema saaks oma õpinguid jätkata, et kindlustada endale enam valikuvõimalusi,“ lisas Rätsep.

Stipendiumi saab taotleda lisaks õppemaksu hüvitamisele ka lastehoiu teenuse eest tasumiseks, igakuise isemajandamisraha saamiseks või õppevahendite soetamiseks. Endiselt saavad stipendiumi taotleda kõik vanemliku hooleta noored, kes õpivad kutseõppeasutuses või kõrgkoolis. Sel aastal on stipendiumifondi suurus kokku 50000 eurot ja järgmine stipendiumivoor algab augusti lõpus, kui on võimalik esitada taotlus sügissemestri õpinguteks.

Kevadsemestril saab SEB Heategevusfondilt igakuist stipendiumi noor naine, kes on üles kasvanud lastekodus ja on praeguseks kahe lapse ema. Tema kõrval on elukaaslane, kes on aga töövõimetu ja sõltub suuresti sotsiaaltoetustest. Noorest naisest saab kooli lõpetamise järel tervishoiu valdkonna töötaja, kuid õpingute kõrvalt ta töö käia ei jõua. Igakuine isemajandamise raha on sellele perele suureks abiks, et pereemal õpingud pooleli ei jääks.

Kui teate kedagi, kes võiks kandideerida noore ema või vanemliku hooleta noore stipendiumile, siis infot saab kodulehelt www.heategevusfond.ee ning küsimused saab saata e-kirja teel aadressile stipendium@heategevusfond.ee.

Kati Käpp
MTÜ SEB Heategevusfondi projektijuht



Filmiõhtu filmiga “Lõunalaius”

Viljandimaa teleajaloo esimene saatesari “Lõunalaius” tuli esmakordselt eetrisse 2009. aasta suvel telekanalis nimega TV14. Viljandimaa Omavalitsuste Liidu ja Viljandi linna rahalisel toel sündinud teleajakiri tõi igal nädalal vaatajate ette maakonnas toimunud sündmuseid ja meenutusi. Igas saates tutvustas harrastusajaloolane Heiki Raudla vaatajatele ka mõnda Viljandi linna ajaloolist paika, sündmust või isikut.

Nüüd, neli aastat hiljem, on võimalik seda kuuma ja kaunist suve üheskoos Võhma televisiooni vahendusel meenutada. Esimeses saates tuleb juttu Olustvere mõisakompleksi viinaköögi taastamisloost, külastame Rita Raave ja Enn Pöldroosi näitust Tervastu kirikus, uurime, kuidas sujusid 2009. aasta suvel Noore Tantsu festivali ettevalmistused ning saame tuttavaks Viljandi linna noorte giididega.

Saatesarja autori ja teostaja, täna OÜ Lõunameedia juhina tegutseva teleajakirjaniku Imre Annuse sõnul läks “Lõunalaius” ajalukku saatesarjana, mis tõestas, et ka televisiooni mõistes suhteliselt askeetlike vahendite ja hea tahte varal on võimalik oma kodukohta audiovisuaalses formaadis tutvustada ning loodud positiivse kuvandi kaudu ka elukeskkonnale tervikuna uut hingamist pakkuda.

Neljapäeval, 25. aprillil kell 18
näitab Võhma Ekraan ülalkirjeldatud sarja teist filmi.
Head filmi nautimist!



Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada Pangabussis!

Pangabussi peatused:

Võhma linnavalitsuse juures kell 12.30–14.00 Suure-Jaani Konsumi kaupluse juures kell 15.00–17.30	II kvartalis 8. ja 22. aprillil 13. ja 27. mail 10. juunil
--	--

Bussist saate nBU pangateenuste kohta, tellida ja kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, avada hoiuseid ja sõlmida muid lepinguid.

Tutvuge Pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega aadressil www.swedbank.ee. Lisainfo Pangabussi teenuste, kellaegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

Mis neil lastel ometi viga on?

Ma tean üht poissi, kes oli 6-aastane, kui ta koos 4-aastase õega perest esimest korda ajutiselt eraldati. Vanematele anti võimalus muuta oma elukombeid ja -korraldust. Ema käis lapsi turvakodus kord ka vaatamas, aga see oli samas ka viimane kord, kui lapsed oma ema nägid. Mõned päevad hiljem suri ema raske kuriteo ohvrina.

Iga laps vajab suureks kasvamiseks turvatunnet, stabiilsust ja kodu. Kodu, kust leida lohutust, abi ja toetust ka siis, kui kõik ei lähe nii nagu vaja. Laps vajab eelkõige armastavaid vanemaid. Kahjuks on see paljude laste jaoks vaid unistus – Eestis kasvab enam kui tuhat last institutsioonis.

Lapse jaoks on kõige traumeerivamad peresisesed ja pikka aega kestvad traumad. Vanemate alkoholism, lahutus, otsese väärkohtlemisega kodud ja vägivaldsus, lähedaste kaotus ja hooletussejätmine on vaid osa kurba-de võimaluste loetelust.

Ma tean seda poissi. Ta oli peaaegu aasta lastekodus elanud, kui leidis endale sõbra, kelle peres hakkas ta koos noorema õega külas käima. Kui nad esimest korda sõbra perre külla läksid, teatas toona neljane õde, et isa on vangis, sest löi emal nina veriseks. Tol hetkel piiga veel ei teadnud, et ema surm ja isa „karjääriredel“ on omavahel seotud. Ema surmast oli möödunud aasta, kui nad õega esimest korda tema hual käisid ja ema välja tahtsid kaevata ...

Millised on peamised olukorrad, millega on kokku

puutunud asendushooldusel elav laps? Mida on see poiss ja tema õde kogenud, mis jälje on see neisse jät nud? Teadusuuringudaju arengu kohta näitavad, etaju muutub väärkohtlemise ja hooletussejätmise tagajärjel. Mitteverbaalne paremaju poolkera alustab tööd juba enne sündi ja salvestab kogu lapsega toimunu. Peresisene trauma mõjutab kogu isikuse arengut – areneva lapse meelt ja keha,aju ja hinge, suhteid teistega.

Ma tean seda poissi. Ta on praegu kümnene ja elanud koos noorema õega kolm aastat oma uues peres. Kohanemine on olnud raske. Abi on saadud pikaajalisest teraapiast ja armastavatest, turvalistest ja toetavatest inimestest kodus – emast ja isast. Kõik ei ole veel hästi, sest varases lapsepõlves omandatud ellujäämissüsteem on visa muutuma.

Uuringud aitavad seletada, miks trauma tagajärjedvaid armastuse mõjul ei kao. Traumaatiline mälestus on ajatu, see ei kao aja jooksul ning need kogemused salvestatakse mällu teisiti kui argipäevajuhtumid. Lapse mälestused üleelatlustalletatakse, neid kogemusi ei saa teadlikult muuta ja need tulevad hiljem meelde traumaatiliste päästikute kaudu. Ohutunnet tõlgendatakse kui reaalselt ohus olemist, mitte kui mälestust ohus olemisest. Seega reageerib keha ohule ja ka võimalusele, et midagi halba hakkab juhtuma, mitte ainult sündmusele.

Ma tean seda poissi. Koos õega on ta leidnud ema ja isa, pere, kus teda tingimus-

teta armastatakse. Edasi liigutakse väikeste sammudega ja lapse eripära arvestades – eile oli tema kõrval psühholoog ja päevakavas tunnike füsioteraapiat, täna logopeed ja õhtul õpiabi. See pere ei arva, et nad on laste päästjad, aga nad on veendunud, et just need lapsed on andnud neile endale võimaluse saada paremaks. Need ema-isa on endale alati soovinud suurt perekonda, praegu kasvab seal neli last – bioloogilised ja mittebioloogilised läbisegi. Usun ja loodan, et selle poisi ja tema väikese õe lugu on õnneliku lõpuga.

Me teame märke, kuidas ära tunda kaoses ja väärkohtlemises lapse: ta on alati valvel; reaktsioonides impulsiivne; käitub enese suhtes agressiivselt, on vägivaldne ja seda ka sõnaliselt; tal on probleemid keskendumise ja tähelepanuga, tal on väiksem huvi maailma vastu; tal puudub motivatsioon ja energia, nii et ta näib laisana; talle on iseloomulik vähene õppimine oma tegude tagajärgedest. Ja see kõik on osa lapse ellujäämissüsteemist!

Lapsea traumaal on pikaajaline mõju, kuid teadus räägib meile ka seda, etaju on võimeline muutuma, näiteks sotsiaalse seotuse aktiveerimise ja positiivsete sisetiste sõnumite loomise abil.

Kas ja kui palju nendest uutest teadmistest traumeeiritud laste toetamise kohta on kasutusel meie tänases asendushoolduses? Asenduskodud – need on asutused, mis on saanud just värske värvi või on riik ehitanud suisa uued peremajad,

kus on lapsele tagatud kindel söök ja õige toatemperatuur, 24-tunniste vahetustega kasvatajate järelevalve. Aga kui me nüüd teame palju enam trauma mõjudest ja laste vajadustest, siis miks institutsionaalse hoolduse ülesehitamisel pole laste nende „eripäradega“ arvestatud, kas kõik on ikka korraldatud parimal moel laste huvisid silmas pidades?

Kõik need üle tuhande lapse meie asenduskodudes vajavad personaalset hoolt, teraapiat ja tuge, et tulla toime kogetud traumadega – ainuüksi oma vanematest eraldamine on trauma iga lapse jaoks, rääkimata sellele eelnenud väärkohtlemise kogemustest. Me ju soovime, et ka nendest lastest saaks tulevikus tublid täiskasvanud, kes ei sõltu sotsiaalsüsteemist, on maksumaksjad, kannavad edasi väärtusi, loovad oma pere.

Lasteombudsmani analüüsisist asenduskodude kohta leiab hulga näiteid selle kohta, et traumeeritud laste jaoks loodud asutustes ei mõelda lapse erivajadustele. Kuidas muidu seletada järgmisi asjaolusid. Laste liikuvus asutuses on suur, seega on võimatu ka kiindumussuhte tekkimine – mida rohkem lapsi on peres, seda rohkem muutusi ja vähem stabiilsust seal on. Tulemuseks on pealiskaudsed suhted, sest kogemus ju kinnitab, et kiindumussuhe on riskantne. Kolm kuni viis perekasvatajat/ema käivad tööl vahetustega ning vahel ei jõua ühe inimesega kohanedagi, kui juba uus vahetus on kasvatamistöö üle võtnud.

Kas koduks on ka koht madratsil? Laste käekäik sõltub eelkõige asenduskodu kui organisatsiooni võimalustest, mille tegevust pole lapsel võimalik mõjutada. Asenduskodu kasvatuspõhimõtteks on tihtipeale karistused ja arengupsühholoogiaga vastuolus olev ootus „kuulekast reeglite järgmisest“ – tulemuseks on see, et asenduskodu töö hakkab vilja kandma. Sarnaseid näiteid ombudsmani analüüsist on kümneid ja kümneid.

Osalesin mõni aeg tagasi Eestimaa asendus- ja turvakodude töötajatele korraldatud supervisioonil, kus tähelepanu all olid lapse arengut toetavad teemad ning kasvataja isiksus ja roll selle kõige keskel. Grupitöö alguses valgusid ühel asenduskodus töötaval keskealisel kasvatajal silmad vett täis ja ta jagas kolleegidega, et ta oli 6-aastane, kui ta lastekodust lapsendati. Kui õhtusel ümarlaulal rääkisime vabamas vormis lastest institutsioonis ja nende vajadustest, oli sama kasvataja üllatunud: „Ma ei saa aru, mis neil lastel seal tänapäeva lastekodudes viga on? Mitte midagi neile ei sobi. Neil on ju ometi kõik olemas: ilusad peremajad ja mitte sellised kombinaadid nagu vanasti, nüüd ju ka ilusad riided, aga nad ikka ei oska seda hinnata.“

Ja nii meie „institutsionaalsed lapsed“ iseseisvasse ellu astudes läbi kukuvadki ja neid toetavad täiskasvanud ei mõista, mis neil lastel ometi viga on, kõik oli ju ometi olemas ... Kas kasvataja oli teadlik sellest, mis tõi

lapsendamise loo meenutamisel talle endale pisara silma – kas kontakt selle isikliku toaga, mis kasuvanemate juurde kolimisega „kaasnes“ või hoopis suhe ja tingimusteta armastuse leidmine kasuvanemate näol?

See on vaid üks näide sellest, kuidas traumeeritud lapse kõrval olev professionaalne tugi asendushoolduses on kimpus oma käsitlemata ja käsitletud kaotustega – need takistavad lapse kogemuse mõistmist ja nii pole võimalik märgata last tema käitumise ja käitumata jätmise sees. Lihtne on ju panna kõik probleemid kasvatamata ja halbade geenide arvele. Selleks, et last aidata, peab mõistma, kust on pärit need lapsed, kes meil asendushooldusel viibivad – tahe anda armastust on suur asi, aga kui laps on kogenud vaid kaotust ja hüljatust, siis üksnes armastusest ei piisa. Vaja on tunda kõiki protsesse ja aidata lapsel jõuda selleni, et ka tema armastust tunneks.

Kui lasteombudsman tegi ettepaneku kehtestada asenduskoduteenuse miinimumstandard, siis näen, et teraapia ja psühholoogiline abi peab olema selle standardi vältimatu osa. Vastasel juhul astuvad institutsioonidest igal aastal iseseisvasse ellu kümned noored, keda pole õigel ajal märgatud ja aidatud ning kes kopeerivad ja taasetendavad oma traumakogemust erineval moel kogu oma elu jooksul edasi.

Triin Lumi
MTÜ SEB
Heategevusfondi tegevjuht

Pensionide ümberarvutus

Pensionid suurenesid indekseerimisega viis protsenti	
1. aprilliks indekseeriti riiklike pensionide arvutamise aluseks olevaid näitajaid – pensioni baasosa ja aastahinnet, samuti rahvapensioni määra.	
Pension baasosa suurendati suhteliselt rohkem kui aastahinnet. Selle eesmärk on kiiremini kasvatada just seda osa pensionist, mida maksatakse olenemata tööpanusest kõigile pensionäridele võrdses suuruses ja mis aitab ka väikese pensioni saajatel paremini toime tulla.	
Pärast indekseerimist on:	
• rahvapensioni määr 140,81 eurot	
• pensioni baasosa 126,8183 eurot	
• aastahinne 4,718 eurot	
1. aprilliks arvutas Sotsiaalkindlustusamet uute väärtustega ümber kõik riiklikud pensionid, sealhulgas töövõimetus- ja toitjakaotuspensionid.	

Arvutamisel kasutatakse valemit B + S + K, kus:	
B tähistab baasosa – kõigile pensionäridele võrdne osa;	
S on staažiosak, mille suuruse leidmiseks korrutatakse kuni 1998. aasta lõpuni kogutud staažiaastate arvu aastahindega;	
K on kindlustusosak, mille suuruse leidmiseks liidetakse alates 1999. aastast kogutud kõigi üksikute aastate koefitsiendid ja korrutatakse läbi aastahindega.	
Ümberarvutuse tulemusena suurenesid pensionid erinevalt, kellel rohkem, kellel vähem, kuid keskmiselt ligi 16 euro võrra.	
Neil, kellele määrati pension enne 1. jaanuari 1999 ja kes pärast seda ei ole töötanud ega saanud sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, kindlustusosak (K) puudub – sel juhul koosneb pension baasosast ja staažiosakust.	
Näide 1. Vanaduspension arvutamine uute väärtustega,	

Neile pensionäridele, kes möödunud aastal töötasid ja said sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, arvutati pensionikindlustuse registri andmete alusel isiklik aastakoeftsient ning sõltuvalt sellest suurenes lisaks indekseerimisele ka igauhe kindlustusosak ning seega kogu tema pension. Ei oma tähtsust, kas inimene töötas terve aasta või üksnes paar kuud. Pension suurenes vastavalt isiku palgalt või ettevõtlustulult arvestatud sotsiaalmaksu suurusele.	
Riikliku pensionikindlustuse registri andmetel sai eelmise aasta eest koefitsiendi 1 see isik, kelle sotsiaalmaksuga maksustatav sissetulek 2012. aastal oli keskmiselt 792,75 eurot kuus (kui ta ei olnud liitunud pensioni II sambaga). Aastakoeftsient 1 on võrdne aastahindega 4,718 eurot.	
Pension ja tulumaks	
Keskmine pension tõuseb peaaegu igal aastal ning	

pidevalt suureneb ka nende pensionäride arv, kelle pension ületab piiri, millest alates tuleb maksta tulumaksu.	
Tuletame kõigile meelde, et pensionäril on õigus üldisele maksuvabale tulule 144 euro ulatuses kuus, lisaks 192 eurole maksuvabale pensionile kuus. Kokku võib pensionär seega saada tulumaksuvabalt 336 eurot kuus, mis teeb 4032 eurot aastas.	
Kui 192-eurone pension on tulumaksuvaba ja selle kohta avaldust tegema ei pea, siis üldise maksuvaba tulu (144 euro) arvesse võtmiseks tuleb mittetöötaval pensionäril esitada avaldus Sotsiaalkindlustusametile.	
Blanketi leiab ameti kodulehelt (http://www.ensib.ee/blanketid/), aga selle võib kirjutada ka vabas vormis valgele paberile ja saata postiga või tuua ise klienditeenindusse. Samuti on vastav äramärgimise võimalus pensionitaotluse blanketil, mille inimene esitab, kui taotleb esmakordset pensioni määramist.	
See avaldus esitatakse üks kord ja iga pensionitõusu jä	

rel või uue aasta saabudes uut avaldust esitada ei ole vaja.	
Ent ühelgi inimesel ei ole kohustust esitada avaldust igakuiseks144-eurose üldise maksuvaba miinimumi arvestamiseks. Ta võib alati valida ka tuludeklaratsiooni esitamise võimaluse Maksu- ja Tolliametile üks kord aastas. Ja küllap paljudele inimestele see sobibki.	
Tuludeklaratsioonide esitamisel kehtib pensionäridele kõik samamoodi kui tavalistele palgatöötajatele. Abielupaar võib esitada tuludeklaratsiooni ühiselt.	
Millal on kasulikum esitada ühisdeklaratsioon? Näiteks siis, kui ühe abikaasa pension on alla maksuvaba miinimumi ja temalt ei ole tulumaksu kinni peetud ning teise abielupoole pension on üle 336 euro ja temalt on tulumaks kinni peetud. Ühisdeklaratsiooni esitades tekib võimalus tulumaksu tagasi saada.	
Elve Tonts Sotsiaalkindlustusamet kommunikatsiooninõunik	

Põltsamaa Ühisgümnaasium – HEADE EELDUSTE LOOJA



on Kesk-Eesti jätkusuutlik ja uuendusmeelne kool, kus on turvaline ja esteetiline õpikeskkond, toetatakse iga õppija arengut, väärtustatakse kõiki inimesi ja usaldusel põhinevat koostööd – see on meie kooli visioon, mida oma tegemistes järgime.

Gümnaasiumis on kolm suunda.

REAAL-LOODUS-SUUNAS õpitakse süvendatult loodusaineid (matemaatika, keemia, füüsika, bioloogia, geograafia). Suunaainete kursused – meteoroloogia, programmeerimine ja rakenduste loomine, joonestamine ja 3D modelleerimine, kus õpitakse SolidEdge arvutiprogrammi ja tootedisaini, majandus- ja ettevõtlusõpe – võimaldavad omandada eluks vajalikke praktilisi oskusi. CNC freespinkki kasutades valmistatakse arvutil kujundatud esemeid. Valida saab lisaks filosoofia ja projektitöö kursuse.

MAJANDUS-SOTSIAALSUUNAS õpitakse süvendatult sotsiaalaaineid (ajalugu, filosoofia, inimeseõpetus, kodumajandus) ning majandus- ja ettevõtlusõpet, valikainena ka projektitööd.

KULTUURI-MUUSIKASUUNAS õpitakse süvendatult improvisatsiooni teooriat ja pillimängu – kitarr, basskitarr, trummi, klaverit, trombooni, saksofoni, flööti – ning mängida või laulda ansamblis. Muusikaklassi võib astuda ka õpilane, kes pole varem muusikat õppinud, kuid kes peab hästi viisi ning kellel on hea rütmitaju. Oreli mängu on võimalik õppima käia EEKL Põltsamaa koguduses. Et ka nullist muusika õppimist alustanu võib kaugele jõuda, kinnitab asjaolu, et kevadel lõpetanud noormees tunnustati noorkitaristide vabariiklikul konkursil parimaks. Muusikaklassi lõpetanud noor võib saanud teadmiste ja pillimänguoskustega jätkata õppimist näiteks Viljandi Kultuuriakadeemias, Tartu Elleri muusikakoolis jm. <http://poltsamaamuusik.webs.com>

Kõrghariduse omandamine algab juba gümnaasiumis

PÜG innovaatilise koolina järgib õppetööd korraldades globaalseid ja riiklikke suundumusi. Nii reaalloodussuunas kui majandus-sotsiaalsuunas õpetatavad ained loovad hea eelduse õppimise jät-

kamiseks insener-tehnilistel erialadel. Põltsamaa Ühisgümnaasium on alustamas koostööd Tallinna Tehnikakõrgkooliga (TTK), kes tegeleb juba aastast 2010 ettevõtlusõppe arendamisega. Sügisel rakendub TTKs valikainete moodul, mis koosneb neljast õppeainest: personaalne areng, meeskonnatöö ja karjäärivalikud, avalikud suhted ja meedia, ideest innovatsioonini, ideest teostuseni-äriplaani. Aprillis alustame just selle mooduli ainekavade ühtlustamist, et õpilastel, kes jätkavad hariduse omandamist TTKs, saaks need PÜGis õpitud kursused lugeda läbituks.

Toetame iga õppija arengut

Õppija areng toimub õppides – meil saab ja peab õppima. Koolis on keemia-, füüsika- ja bioloogia praktiliste tööde tarvis vabariigi ühed paremad laborid. Lisaks saavad huvilised osaleda õpikodade töös ning osaleda praktilises õppes piirkonna ettevõtete laborites. Näiteks käisid õpilased Põltsamaa Felixis mahlu ensüümide abil selgeks muutmas, veini alkoholisaldust mõõtnas, majoneesi valmistamas. E-Piim Põltsamaa Meiereis ja Valio Laeva meiereis määrati piima kvaliteeti, rasva- ja antibiootikumisisaldust; juustu kuivaineprotsenti, rasvasisaldust ja soolsust, hapukoore kuivainesisaldust ning degusteeriti jogurteid ja kohupiimakreeme. Olustvere TMK laboris valmistati pudingut, Piimandusmuuseumis jäätist ja võid. Ägedate haridusideede konkursil „OH-HOO!-2012“ tunnustati meie koostööprojekt Felixiga peapreemia vääriliseks!

Väärtustatud väärtused

Meie õpilased on ikka olnud maakonna aineolümpiaadidel väga edukad. Nii selgi aastal: inglise keeles 10. kl arvestuses kaks teist ja kaks kolmandat kohta; emakeeles 10. kl teine, 12. kl esimene ja kolmas koht; matemaatikas 10. kl esimene ja teine ning 11. kl esimene-teine koht; füüsikas 10. kl esimene ja teine ning 11. kl esimene koht; bioloogias 10. kl esimene koht; keemias 10. kl esimene ja teine ning 12. kl esimene koht. Vabariiklikul keemia-viktoriinil saavutati eelmisel aastal viies koht, sel aastal ollakse kahe vooru järel teisel kohal – kaotame Nõo Reaalgümnaasiumile vaid 1 punktiga!



„Kaks pead on ikka kaks pead“, ütleb Eesti vanasõna. Aga kolm on veelgi parem – eriti kui on käimas keemiliste ainete katsete tegemine.

PÜG korraldab igal aastal üleriigilist kõnevõistlust „Kuldsuud Põltsamaal“, millele järgneb huvitav ja kõigile rõõmu pakkuv kõnelaager, kus arendatakse eneseväljendust, kõnetehnikat jm. Õhtul on aatriumis pannkoogikohv. Õpilased koostavad iseseisvalt menüü, kalkuleerivad, ostavad vajalikud toiduained, küpsetavad kaks-kolmsada ülepännikooki, serveerivad külalistajatele. Kogu see ettevõtmine on osa majandus-sotsiaalsuuna eksamist.

Väärtustamaks arengut ja teadmisi, pakume gümnaasiumis õpilastele kohustuslikele kursustele lisaks valikursusi: meedia ehk on-line kirjutamine, kus õpe toimub inglise keeles; liiklus (TASUTA 35 h kursus), mille läbimise järel on võimalus osaleda Põltsamaa Ametikoolis tasulisel sõidukursusel ning sooritada B-kategooria sõidulubade saamiseks vastav eksam. Valida saab ka psühholoogiat, projektiõpet, religiooniõpetust ja soome keelt. Õpilased, kes osalevad tantsu-, laulu-, näiteringis, orkestris või laulukooris, saavad soovi korral selle vormistada valikkursusena.

Põltsamaal omandatakse hea haridus

Et Põltsamaa Ühisgümnaasiumis omandavad lõpetajad hea ja konkurentsivõimelise hariduse, kinnitab fakt, et möödunud õppeaastal olid meie kooli lõpetajate riigieksamite tulemused maakonna parimad! Kõrgkoolides jätkas õpinguid 88% lõpetajatest – valdavalt riigieelarvelistel ehk siis tasuta kohtadel, eelnevatel aastatel 75–83%.

Märkimist väärib ka asjaolu, et maksuameti andmetel on kuus aastat pärast kooli lõpetamist (Postimees 11.04.2012) Jõgeva maakonna koolide lõpetajatest kõige suuremad palgad just Põltsamaa Ühisgümnaasiumi lõpetajatel.



Õpikoda Põltsamaa Felixis.



Koolilaul 2013.



P-Ü-G, Põlt-sa-maa!

Põltsamaa koolis on hariduse omandanud paljud tänased „tegijad“: Riigikohutuse esimees Märt Rask, LHV panga asutaja, ettevõtja Heldur Meerits, režissöör ja stsenaarist Peep Pedmanson, Raadio 2 reporter Sten Teppan, ERR spordireporter Taavi Libe (2006), tudengisatelliidi Estcube 1 meeskonnaliige Erik Kulu, kõrgushüppaja Anna Iljušenko treener Gaspar Epro (2006), USA Stanfordi Ülikooli Balti riikide ajaloo kuraator Liisi Eglit (2006), Linnateatri noored näitlejad Liis Lass ning Priit ja Märt Pius (2008), Tallinna Regionaalhaigla noor kirurg

Ilmar Kaur, Aasta arst 2013. Paljud meie õpilased töötavad kodulinnas spetsialistidena: abilinnapea Sven Lass (2001), õigusnõunik Janne Salu (2006), linnakantselei spetsialist Kati Kiis (2001), heakorrastusspetsialist Riivo Lehist, IT-spetsialist Siim Sild (2005).

Põltsamaal on väga head võimalused huvialadega tegelemiseks spordi- ja kunstikoolis, Kultuurikeskuse ringides ning MTÜ Janek Tombaku Rattaklubis. Osaleda saab noortekeskuse üritustel ja ettevõtmistes.

Et ka kaugemal elavatel õpilastel oleks võimalus õppida meie koolis ja

tunniväliselt end arendada, on koolil ühiselamu, kus elamine on õpilasele TASUTA.

Vajadusel toimub õppimine individuaalse õppekava alusel e-õppe või skype-i abil (näiteks treeninglaagris või välismaal viibivatel õpilastel).

Oleme loonud koolis võimalused iga õppija arenguks ja võimaluste arukas kasutamine loob head eeldused tulevikus oma elu õnnelikult ja hästi elada. Vt www.poltsamaa.edu.ee.

Tiia Mikson
Põltsamaa Ühisgümnaasiumi õppealajuhataja



Koolikoorem

Aprill 2013

Kooli tegemised:
www.kool.vohma.ee

Seekord lehes

Sekelduste kiuste
Itaaliasse
Kokkuvõtvalt
emakeelenädalast
Kiusamisest
Ja muudki

Muinasjutu- vestja külaskäik



Rahvusvahelisel lasteraamatupäeval, 2. aprillil tuli meile külla muinasjutuvestja Piret Päär. Piret Päärile ei ole tee meie kooli võõras, ta on korduvalt käinud lugusid vestmas meie lugemisöödel. Seekord kohtus ta päise päeva ajal 1.–6. klassi õpilastega. Jutte rääkides möödusid tunnid kiiresti. Mõni lugu oli lastele juba tuttav, aga ikka oli tore seda kuulata, endale ja jutuvestjalegi sündmuste käiku meelde tuletada.

Jutuvestja ametit on Piret Päär pidanud 20 aastat ja tema enda sõnul 20 aastat enne seda ta kuulas teiste lugusid. Ehk siis jutuvestjaks enne ei saa, kui oled ise kuulanud, tähele pannud ja meelde jätnud. Samuti soovitas Piret Päär õpilastele jutte vesta ka ainetunnis, näiteks inimeseõpetuses, emakeeles, miks mitte ka matemaatikas ja eriti soovitavalt veel enne hirmus rasket kontrolltööd.

Et jutuvestja külaskäik oli seekord kavas pärimusaasta projekti „Lugu loob, jutt juhib“ raames, siis oodatakse sügisel ka koolipoolset panust jutuvestmise kultuuri. Mõtleme ja vaatame, kuidas seda korraldame ja palju noori jutuvestjaid kooli seinte vahelt leiame.

Marju Roosileht

Comeniuse järjekordne kohtumine Sitsiilias

Oli pühapäeva, 3. märtsi hommik. Ilm oli talvine ja tuisune. Ruttu veel viimased asjad kohvrissi, siis tass kohvi ja algaski sõit Tallinna. Meie reisiseltskonda kuulusid peale minu Laura Härg 9. klassist, Kristi Napritson 12. klassist ja Heilika Vahtra. Tallinna jõudes oli päike tuisust jagu saanud. Väike lennuhirm oli kõigil. Registreerisime lennule ja jäime ootama väljalendu. Kuidagi tore oli olla, sest pole ju ammu reisil käinud. Meie reisimarsruut oli Tallinn–Riia–Milano–Cattania. Cattaniast oli vaja jõuda Sitsiilia keskaika, linna nimega Caltanissetta. Lennuk Tallinnast väljus õigeaegselt. Meid informeeriti, et lend kestab 40 minutit. Oli hea meel, et esimene lend on nii lühike. Ees ootas ju veel kaks lendu.

Lend kujunes aga pikemaks, sest Riia ei võtnud meid lumetormi tõttu vastu ja maandusime uuesti Tallinnas. See vahejuhtum lõi meie reisiplaani täielikult sassi. Istusime lennukis poolteist tundi ja siis lendasime tagasi Riiga. Meie ooteaeg Riia lennujaama transfeeri järjekorras oli kuus tundi. Selgus, et õöbime Riias ja järgmisel õhtul kella seitsmeks jõuame Sitsiiliasse. Kõik läks edasi õnnelikult kuni sinnaamaani, kui ootasime oma reisi kohvreid. Selgus, et Laura kohver oli seiklema läinud. Jälle asjaajamised lennujaamas ja siis saime lõpuks kevadist Sitsiilia õhku nautida. Lennujaama uksest väljudes jäin korraks seisma, sest ei uskunud oma silmi. Olime silmitsi Etna vulkaaniga. Otsisime üles fotoaparaadid ja püüdsime seda ilu jäädvustada. Etna on Euroopa kõrgeim vulkaan ja üks aktiivsemaid maailmas. Etna kõrgus on umbes 3330 meetrit ja viimati purskas ta enne meie reisi, 20. veebruaril 2013.

Sõit Caltanissetasse kestis poolteist tundi, väljas läks pimedaks ja bussis sõites läksid aegajalt kõrval lukku – sõitsime ju mägedes. Lõpuks jõudsime sihtkohta. Vastuvõtt oli soe, õpilased läksid peredesse ja õpetajad hotelli. Kahjuks ei saanud me esimesest projektipäevast osa võtta, kus tutvustati iga riigi tehtud



Eesti delegatsioon Sitsiilias.

koolikiusamise videoid, toimus tutvumine nii õpilaste kui ka õpetajate vahel. Järgmise päeva hommikul sõitsime Palermosse. Bussi termomeeter näitas hommikul 15 kraadi sooja. Palermosse jõudes oli sooja juba 19 kraadi. Jälgisin bussi aknast Sitsiilia imeilusat loodust. Kirsid õitsesid, apelsinipuud olid vilju täis.

Palermos külastasime mitmeid vaatamisväärsusi. Kõik nad on koondunud kesklinna. Arhitektuurimälestistest kuulsamad olid Palazzo Reale, Palermo toomkirik, Santa Caterina kirik. Meeldejäädav olid 1863. aastal parki istutatud viigipuud, mis on kujunenud omaette vaatamisväärsuseks. Palermos viibisime terve pika päeva. Tagasi jõudsime juba pimedas. Järgmisel hommikul tervitas meid vihmane ilm. Seekord sõitsime Sitsiilia idarannikule Siracusa linnas. Seal külastasime samuti vaatamisväärsusi. Kõndisime palju jala, trotsides vihmast ilma. Pidi ju Sitsiilias kogu aeg päike paistma! Siracusa linna kaitsepühak on Lucia, kes sündis selles linnas. Tema mälestuspäev on luutsinapäeval, 13. detsembril. Siracusa on ajalooline linn, mis kannab endas rikkalikku Kreeka kultuuripärandit. Sellest linnast on pärit ka suurkuju Archimedes. Linn ise kuulub

UNESCO kultuuripärandi nimistusse.

Kolmandal päeval külastasime saare lõunaosas asuvat linna Agrigento. Seal asuvas templite orus nägime väga hästi säilinud Heraklese, Zeusi ja Hera templeid. Jäädvustasime need antiiksed ja võimsad templid oma fotoaparaati.

Õhtul ootas meid ees lõpuõhtu. Saime kätte projekti tunnistused, jagasime riikide vahel kingitusi, nautisime head Sitsiilia muusikat ja toitu.

Ees ootas pikk kodutee. Head mälestused sellest kaunist maast jäävad kauaks meelde.

Tiia Püvi

*

Loosi tahtel sain käia 13.–8. märtsil Itaalias. Reis algas meil väga seiklusrohkelt. Esimese öö pidime veetma Riias, kuna ilmaolude tõttu sealt lennukid ei väljunud. Esmaspäeva õhtuks jõudsime sihtkohta Caltanissetasse. Minul juhtus veel üks äpardus, nimelt kui jõudsime Catania lennujaama, oli mu pagas kadunud. Jätkasin reisi ilma kohvrita ning teadmatuses.

Mina elasin väga toreda ning abivalmis pere juures. Tüdruk nimi, kelle juures ma elasin, oli Isabella. Ta elas koos oma ema, isa ning

vennaga. Isabella laenas mulle oma riideid, jalatseid ning kosmeetikat, sest kõik minu asjad olid kadunud ja sain need alles kolmapäeva õhtuks kätte. Isabella ema ja isa muretsesid kogu aeg, et kas mul on kõik korras või kas ma soovin midagi. Nad olid tõesti väga hoolivad!

Külastasime kolme päeva jooksul palju erinevaid Sitsiilia linnasid. Käisime mitmetes templites ja kirikutest, mis olid väga uhked ja ilusad. Ilmaga meil üldiselt vedas, ainult kolmapäev oli vihmane, aga muidu oli ilus ja päikseline.

Vaatamata kõigele oli reis väga tore. Ootan põnevusega juba 7. maid, sest siis tulevad Comeniuse projektis osalejad Eestisse.

Laura Härg
9. klass

*

Meie reis ei alanud küll päris nii, nagu me lootnud olime, kuid kui me lõpuks Cataniasse kohale jõudsime, olid kõik mured justkui pühitud. Lennujamast väljudes nägime kohe Etna vulkaani, mis oli väga hämmastav. Ilm oli nagu Eestis suveõhtul ja igal pool olid meie suureks üllatuseks palmid.

Kui me Caltanissetasse kohale jõudsime, ootasid meid bussijaamas võõrus-

tajad. Nad olid väga ärevad ja õnnelikud, et me lõpuks saabusime. Võõras oli see, et nad olid nii energilised ja rääkisid väga valjusti ja palju. Samal õhtul kohtusime ka teiste Comeniuse projektis osalejatega. Seltskond oli tore ning kõik olid väga sõbralikud.

Perekond, kus ma õõbisin, oli väga abivalmis. Minu „vend“ Michael oli peres ainuke, kes oskas inglise keelt. Teised perekonnaliikmed olid väga pettunud, et ma ei osanud itaalia keelt. Suurema osa ajast käisime erinevates linnades ekskursioonidel ning kodus veetsime vähe aega. Nii palju, kui me seal olime, püüdis ema mulle kogu aeg käte abil selgeks teha, mis ta mulle öelda tahab, aga lõpuks pidime ikka kutsuma Michaeli. Ekskursioonidel olles küsis Michael kogu aeg, kas ma olen nälgine või janune, ja üldse muretses minu pärast pidevalt.

Sitsiilia on väga ilus. Tänavatel ringi kõndides nägime igal pool palme ja mandariinipuid. Tänavad näevad välja nagu filmides. Seal on kitsad ja järsud tänavad, pesu ripub tänavate kohal nõõri peal ning liiklus on selline, nagu jumal juhatas. Ekskursioonidest meeldis mulle kõige rohkem Agrigentos, seal oli liivatempel. Sellel päeval, kui Agrigentos käisime, oli õues 19 kraadi sooja ja see tegi juba olemise väga mõnusaks. Bussis sõites itaallased laulsid kogu aeg ja viimasel päeval oli neil kaasas ka kitarr, mis tegi tuju väga heaks. Üldiselt oli Itaalia reis väga tore ning ma olen väga õnnelik, et mul avanes selline võimalus projektis osaleda.

Kristi Napritson
12. klass

Emakeelenädal

Kolmanda veerandi viimane nädal oli terve-nisti täis emakeelega seotud tegemisi.

1.–3. klassini võistlesid õpilased ilusaima käekirja ja korralikuma vihiku kate-goorias, kirjutasid etteüt-lust, lahendasid mõistatusi, kunstitunnis joonistasid kõnekäände. 12. klassi õpi-lased lugesid algklassidele ette Eno Raua kirjutatud lugusid.

1.–4. klassi õpilased õp-pisid pähe Ellen Niidu luu-letusi ja parimad said neid ka aulas ette kanda. Samal nädalal käisid 2. klassi õpi-lased Eve-Liis Oolo ja Vai-ko Aasaküla Viljandis Ellen Niidule pühendatud võist-lusel „Midrimaa“ ja said seal luuletuse lugemises II koha.

4.–9. klassi õpilased tegid õigekirjatesti, oma-loominguvõistlusel panid 4.–12. klasside õpilased pa-berile enda väljamõeldud lood. Parimad omaloomin-gulised palad avaldame järgmistes koolilehe numb-rites.

Pikki aastaid traditsioo-niks olnud Sakala viktori-iini sel õppeaastal koolis ei toimu, kuid üks voor siiski



2. klass „ajab kärbsed pähe“.

emakeelenädalal peeti. Õpi-lased 4.–12. klassini vasta-sid 20 küsimusele, pooled vastused olid leitavad ajale-hest Sakala ja teised 10 küsi-must esitati kooli stendidel olevate materjalide põhjal. Lisaks luges iga võistkond ette katkendi raamatust ja esitas loetu kohta vastas-mängijatele küsimuse. Vik-toriini viidi läbi kolmes va-nuseastmes.

Väljaspool oma kooli käisid õpilased võistlemas Viljandis põhikoolide or-tograafiavõistlusel ja Suu-re-Jaanis gümnaasiumide õigekirjapäeval. Emakee-lenädala sisse mahtus ka õpilaste väljasõit Lõhavere

hooldekodusse, kus loeti sealsetele asukatele luuletusi ja lauldi laule.

14. märtsi õhtul lustisid lugemishuvilised algklassi-de lapsed koolimajas une-ajani. Lugemisöö asemel oli seekord tegus õhtu, kus õpilased said kuulda And-rus Kivirähki ja Wimbergi kirjutatud naljakaid lugusid, punusid nõore, meisterda-sid kaarte ja hampelmanne, mängisid peamurdmismän-ge ja pidasid piknikut.

Veerandi viimaseks päevaks oli kooli külla pa-lutud kirjanik Mika Kerä-nen. Soome rahvusest, kuid eesti keeles ja Eesti lastele kirjutav Tartu mees rääkis



Kirjanik Mika Keränen kooli talveaias (foto Marju Roosileht).

õpilastele nii Supilinnast, jalgpallist kui kirjaniku elu erinevatest tahkudest. Aiandushuviline kirjanik uuris huviga meie kooli tal-veaeda ning kiitis meie kooli lõunasööki.

Igal aastal peetav ema-keelenädal aitab mees pi-dada, et emakeel ei ole ainult keel, mida iga päev ükskõik kuidas räägime, vaid ka ilu-sad laulud, luuletused, head mõtted ja õigekiri.

Marju Roosileht



Lasteaiälapsed esitasid lõbusa luuletuse.

Emakeelenädala tublimad

Etteüt-lus:

- | | |
|----------|---------------------------------|
| 1. klass | Markus Koks, Mariliis Soo |
| 2. klass | Anna Linda Meerbach, Keiro Karu |
| 3. klass | Egert Tsõmbalov, Anett Kalberg |

Ärakiri:

- | | |
|----------|-------------------------------------|
| 1. klass | Mihkel Koitmäe, Heleri Kiik |
| 2. klass | Anna Linda Meerbach, Vaiko Aasaküla |
| 3. klass | Romy-Liis Kiik, Ingmar Tõnisson |

Kaunid vihikud:

- | | |
|----------|-------------------------------|
| 1. klass | Gert-Marten Kaup, Heleri Kiik |
| 2. klass | Roger Rätsepso, Tuuli Randmäe |
| 3. klass | Kirsika Tõruvere, Algis Taust |

Parimad luuletuste lugejad:

- | | |
|------------|---------------------------------|
| 1. klass | Markus Koks |
| 2. klass | Henrik Leier |
| 3. klass | Allar Tõnisson |
| 4. klass | Egle Eiert |
| Eripreemia | Eve-Liis Oolo ja Vaiko Aasaküla |

Parimad eesti keele õigekirjas:

- | | |
|-----------|--------------------|
| 4. klass | Kert Keres |
| 5. klass | Merilin Prantsus |
| 6. klass | Agatha Dooni Murro |
| 7. klass | Marvin Helstein |
| 8. klass | Sanna Härm |
| 9. klass | Kadi Rohelpuu |
| 10. klass | Geti Kundla |
| 11. klass | Gea Rumjantseva |
| 12. klass | Tarvo Toomel |

Viktoriini võitjad:

- | | |
|---------------|--|
| 4.–6. klass | I koht ja üldvõitja 6. klass (Nele Grenman, Kaile Eiert, Merlin Suur) |
| 7.–9. klass | I koht 7. klass (Ines Safjanova, Pirkit Stroo, Liis Koort) |
| 10.–12. klass | I koht 11. klass (Gea Rumjantseva, Maarja-Liis Helü, Martin Remmer) |

Parimad omaloomingu kirjutajad:

- | | |
|----------|--|
| I koht | Agatha Dooni Murro (6. klass) |
| II koht | Merilin Prantsus (5. klass), Laura Tähemaa (12. klass), Teele Vahtra (12. klass) |
| III koht | Ruth Gertrud Rass (9. klass) |

TEATED

Emadepäeva kontsertõhtu

9. mail kell 18.00

Võhma Gümnaasiumi aulas

Koolikiusamine – müüdid ja tegelikkus

Mulle meenub oma koo-liajast, kuidas klassi-kaaslased kiusasid endast pisemat poissi. Panid ta mõ-neks ajaks kappi kinni, togi-sid – ja seda alati valju naeru saatel. Mõnele kõrvalisele võis see paista naljatamisena, ka kiusatav poiss püüdis läbi valu juhtunut naljaks keerata. Pääsenuna kiusajate käest, võis teda näha nutmas – asi oli naljast kaugel. Problee-miga ei tegelenud keegi, sest koolis puudus psühholoog, kooliarst, ka politseid ei kut-sutud kooli asja lahendam-a. Olukord lahenes alles aja-pikku, kui saadi vanemaks, targemaks, paranes omava-heline suhtlus ning klassis va-litses taas sõbralik õhkkond.

Sarnaseid juhtumeid võib leida pea igast koolist ning sageli ei oska või ei taha keegi mõistagi, et tegu on tõsimeeli koolikiusamise ja mitte naljateoga.

Millised on põhilised müüdid koolikiusamisest ja milline on tegelikkus?

Kas ainuke lahendus koolikiusamisest pääsemi-seks ongi vaid vanemaks ja targemaks saamine?

Müüt: koolivägivald leiab aset siis, kui kedagi kooli territooriumil peks-takse.

Tegelikkus: koolivägi-vald ei ole ainult peksmine. Füüsiliselt võib see tähenda-da näiteks löömist ja tõuka-mist, psühholoogiliselt aga sõimamist, narrimist, äh-vardamist, väljapressimist.



Noorsoopolitseinik Kersti Raiküla.

Lisaks kuulub kiusamise alla ka kaasõpilase paha-tahtlik grupist väljaarvami-ne, tõrjumine, grimassita-mine, ignoreerimine, teksti ja piltidega alandamine ning mõnitamine.

Müüt: kiusatav on ise selles süüdi, et teda kiusa-takse.

Tegelikkus: enamjaolt satuvad kiusamise ohvriks need, kes teistest mingil moel erinevad. Olgu selleks siis välimus, iseloom või mõni muu tegur. Kiusaja leiab vajadusel alati põhjuse, miks kellelegi liiga teha ning seejuures ei anna ta endale aru, et kiusatav ise oma sei-su või olemuse parandami-seks midagi ette võtta ei saa. Kindlasti ei ole koolikiusa-mine ühelgi juhul õigusta-tud ega põhjendatud.

Müüt: kiusaja on pärit probleemsest perest ning ko-dused probleemid elab ta väl-ja koolis, kaasõpilaste peal.

Tegelikkus: sageli on kiusajaks just korralikust

perest ja küllaltki hea õpi-edukusega nooruk. Enam-jaolt on nende näol tegu oskuslike manipuleerijate-ga, kes võivad ühtele olla parimaks sõbraks, teistele jõhkraks tagakiusajaks. Äs-sitades teisi kiusamisele, jäävad nad ise sageli süüst puhtaks ja arvavad ekslikult, et nad ei olegi kellelegi mi-dagi halba teinud.

Müüt: teiste kiusamine on lahe ja naljakas.

Tegelikkus: kellegi ta-gakiusamise ei ole midagi laheda-t või naljakat – see on seaduserikkumine. Iga-sugune vägivald, ka psüh-holoogiline, on seadusega keelatud ning seadusega pahuksisse minejat ootab ees karm karistus. Alaealise saab politsei suunata komis-joni, kus talle määratakse sobilik mõjutusvahend. Tõ-sisemate juhtumite korral võib asja hakata arutama juba kohtunik.

Noorsoopolitseinikuna olen oma töös seisnud sa-geli silmitsi olukordadega, kus noored ei taju, et nende „mäng“ ja „nali“ üle piiri lähevad. Meenub juhtum, kui poisid mängisid vahetunnis lumesõda ning loopisid lu-mekuule ühe klassikaaslase pihta. Vaatamata sellele, et lumekuulidega pihtasaanu palus häälekalt enda kiu-samine lõpetada, ei teinud teised suures lumesõjahoo-s seda kuulmagi. Sel ajal, kui teistel lõbu jätkus, olid poi-si silmad juba pisarates, ta

tundis alandatud ja paha-meelt kaasõpilaste julma käitumise osas. Ent kool peab olema kohaks, kus kõik õpilased heameelega käivad ja end hästi tun-nevad. Selleks tuleb kõigil anda oma panus, et kooli-keskkond oleks turvalisem ning õhkkond sõbralik.

Sageli on just kaasõpila-sed sekkunud erinevatesse kiusamisjuhtumitesse, abis-tanud abivajajat ja lõpeta-nud seeläbi tarbetu vaenu kiusatava suhtes. Parima panuse koolikiusamise vä-hendamiseks saab mõis-tagi anda kiusaja ise. Olles kaaslaste vastu sõbralik ja lugupidav, õpid ka endast lugu pidama. Ära tee tei-stele seda, mida sa ei taha, et sulle tehtaks, ning ära riku oma noorusaega ära sea-duserikkumise eest saadud karistusega.

Kui oled koolikiusamise ohver või näed kiusamist pealt, ära jää oma murega üksi. Anna juhtunust kind-lasti teada oma vanematele, õpetajale, sotsiaalpedagoog-ile, mõnele usaldusväär-sele täiskasvanule või otse-joones politseile. Nõu saad küsida ka veebikonstaab-litelt, lasteabi telefonilt 116111 või veebileheküljelt www.lasteabi.ee.

Kersti Raiküla
Lõuna prefektuuri
noorsoopolitseinik

Mälumäng teeb väikese vaheaja

7. aprillil lõpetasid mälumängurid selle hooaja ja teevad sügiseni väikese hingetõmbe-pausi. Mäng oli algusest lõpuni üsna tasavägine ja lõpu-spurt erilisi üllatusi kaasa ei toonud. Erinevalt eelnevate aastatega pidi Oisu võistkond esikoha loovutama. Viimases voorus koostasid võistkonnad ise küsimused ja said vastavalt vastatud küsimustele ka punkte.

Lõpparvestuses jagunesid kohad järgmiselt:

Mäluauk (Rein Alliksaar, Ilmar Roosioks, Raivo Ignatov) võttis 47 punktiga esikoha.

II koht 40,5 punktiga kuulus võistkonnale Mälu, mida esindasid Luule Tiirmaa, Karl Nõmm (hiljem Ingrid Vesik) ja Valdis Naaber.

III koht 38,5 punktiga võistkonnale Lövid ja Jänesed: Vahur Juudas, Toomas Israel ja Maire Kaldma.

Neljandana nende kandel 38 punktiga võistkond Oravad: Andrei Orav, Viktor Vahter.

V koht Oisu: Aleksander Šmatov, Mihkel Kunila, Jana Šmatov.



„Kuldne“ Mäluauk: (vasakult) Raivo Ignatov, Ilmar Roosileht, Rein Alliksaar.



„Hõbedane“ Mälu: (vasakult) Valdis Naaber, Ingrid Vesik, nende vastas Luule Tiirmaa.

VI koht Mummuke: Rai-vo Vares, Aare Alliksaar, Eerik Veski.

VII koht Targad tütre-d: Kelli ja Tuuli Randmäe isaga.

Mängu juhtis suurte kogemustega mälumängur ja mängujuht Mati Roosmaa Türit. Sekretäriks Annika Alliksaar.

Kohtumiseni sügisel!

Tekst ja fotod
Riina Pakane,

kultuurikeskuse direktor



„Pronksid“ Lövid ja Jänesed: (vasakult) Maire Kaldma, Toomas Israel, Vahur Juudas.



Mälumängu läbiviimist koordineerib sekretariaat: Mati Roosmaa ja Annika Alliksaar.

SPORDIST

3+3 võrkpalliturniir Võhmas

Võhmas toimus 30. märtsil 3+3 võrkpalliturniir, kus võttis osa 9 võistkonda. Võistkondi oli üle Eesti – Keilast, Tartust, Tallinnast, Põlvast, Otepäält, Võhmast ja Põltsamaalt. Võisteldi kahes vanusegrupis: noored ja veteranid. Noorte grupis võitis Keila, teiseks tuli „Tempo“ (Tallinn) ja kolmandat kohta anti välja kaks – Põltsamaa ja Põlva võistkonnale. Veteranides võitis Keila, teiseks tuli „Pehmed ja Karvased“ (Tartu–Otepää) ning kolmandaks Võhma võistkond. Võistluste kordaminekule aitas kaasas Aare Järvik,

kes organiseeris võistlejatele külastuse OÜ-sse Eesti Valgus. Peter Paul Wüthrich tutvustas väga ilmekalt oma ettevõtte tegevust ja tuleviku nägemust. Võistluste kordaminekule andsid oma panused veel kohtunikud Ants Saluste, Sanna Härm ja Renita Salur. Öhtu lõpetati viie-tunnise tantsuga ansambli Mait & Margus Band saatel.

Spordiklubi Mix tänab Võhma spordirahvast võistluste korraldamise eest.

Kaja Toom
SK MIX

Võrkpallurid naabrite turniiril

Pikkade traditsioonidega naabrite turniiri võrkpallis korraldasid seekord Vana-Võidu sportlased eesotsas nende väsimatu võrkpalluri Villu Kanguriga. 4.–5. aprillil osalesid taas-kord ka Võhma linna nais- ja meeskond, kes saavutasid seekord kolmanda koha.

Naiskond mängis koosseisus: Ilme Mägi, Maila Meltsas, Enna Tikas, Virge

Saar, Evi Putrolainen, Sirje Goroško ja Inga Reinmaa.

Mehed mängisid koosseisus: Viljo Prantsus, Ivar Avik, Kuldar Roosipuu, Kert Aasavelt, Agu Ots ja Indrek Ots.

Sügisel toimub turniir Kolga-Jaanis.

Head treenimist!

Aare Järvik

Sõprusmängust võrkpallis

Viimastel aastatel on Võhma ja Põltsamaa linnade vahelised suhted üsna elavaks muutunud. Põltsamaa linnavolikogu liige ja spordifanaatik Villu Ojassalu eestvedamisel toimuvad linnade volikogude ja linnavalitsuste vahelised võistlused erinevatel spordialadel.

Pühapäeval, 14. aprillil kohtusid nimetatud võist-

konnad taas Võhma spordihoones võrkpallis, kus pärast tasavägist heitlust väljusid võitjatena nooremad mängijad Põltsamaalt. Võhma linna esindasid sel võistlusel Riine Ant, Ilme Mägi, Ago Vingis-sar, Avo Pöder, Kuuno Tiitus ja allakirjutanu.

Aare Järvik

Ajaloolise Viljandimaa XI Sakala Mängud 17.–19. mai 2013

Sakala Mängude avamine
17. mail kell 17.00 Viljandi Spordihoones.

Spordivõistlused:

17. mai kell 17.30
17. mai kell 17.30
18. mai kell 10.00

18. mai kell 10.00
18. mai kell 10.00
18. mai kell 11.00
18. mai kell 11.00
18. mai kell 11.00

18. mai kell 14.00
19. mai kell 10.00
19. mai kell 10.00

19. mai kell 10.00
19. mai kell 12.00

meeste võrkpall Viljandi Spordihoones
naiste võrkpall Viljandi Spordihoones
meeste võrkpall Viljandi Spordihoones,
Viljandi Jakobsoni Koolis

naiste võrkpall Viljandi Kesklinna Koolis
kergejõustik Viljandi järveäärsel staadionil
petank Viljandi Kaare Kooli spordiväljakul
male Viljandi Paalalinna Kooli sööklas
jalgratta maastikusõit Viljandi järve ääres,
endise Vikerkaare platsil

mälumäng Viljandi Sakala Keskuses
poiste jalgpall Viljandi järveäärse kunstmuru väljakul
meeste korvpall Viljandi järveäärsel korvpalli välisväljakul

lauatennis Viljandi Spordihoone vanas saalis
vabamaadlus Viljandi Spordihoone uues saalis

V a b a
T a h t e
Ü l l i s t u s

30. aprillil kell 20.00 Pilistvere kirikus

Maarja-Liis Ilus ja Peeter Rebane

Maria Gertsjak, Ele Millistfer

Pilistvere Noortekoor



Karge kirik. Sooja südames Marie-Helene

Sissepääs prii. Soovi korral annetus kontserdi toetuseks

Pühapäeval, 26. mail algusega 10.00

Kõo vallamaja hoovil

KÕO KÜLALAAT



Kaupa igale maitsele

Loterii

Kõplanäitus

Taidlejate kontsert

Rohevahetus

Kõo Kange Mehe võistlus

Tule ja veeda üks
mõnus pühapäev!

Kauplemiseks registreerimine tel 5345 2548 Marju Roosileht

Head spordisõbrad ja linnakodanikud!

Taas on kaks aastat läinud linnulennul ja mõni nädal veel jäänud Sakala mängude avamiseni. Võhma linn on iga kord saatnud oma esindused sellele spordipeole, nii ka sel korral. Siinkohal avaldame mängude ajakava, et võistelda soovijad saaksid endast märku anda Aare Järvikule (aare@vohma.ee või 528 6574) hiljemalt 8. maiks 2013. Täpsem info Aare Järvikult.

